

Tweede Kamer der Staten Generaal
t.a.v. de leden van de Vaste Commissie VWS
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum
9 maart 2018
Telefoon
06-53339665
Bijlage(n)
geen

Onderwerp

Opmerkingen voor Verzamel AO Wmo etc. d.d. 15 maart

Geachte dames en heren,

2018, het vierde jaar van de grote decentralisaties in het sociale domein, belooft een belangrijk jaar te worden voor gemeenten en hun burgers. Het nieuwe kabinet heeft een fors aantal plannen voor het sociaal domein op stapel staan. Over enkele maanden treedt bovendien ook in gemeenten een nieuwe generatie bestuurders aan, die de opgaven in het sociaal domein met nieuw elan zullen aanpakken. Zowel de plannen van het kabinet als de praktijk in 380 gemeenten zullen in uw Kamer regelmatig besproken worden. Wij zullen u daarbij blijven voorzien van kennis uit en contact met de gemeentelijke praktijk.

Als schot voor de boeg geven we u graag enkele gemeentelijke zorg- en aandachtspunten mee over het sociaal domein voor de komende periode. Een eerste punt betreft de veelheid van ambities en voornemens. Deze moeten leiden tot een effectieve aanpak van de betreffende maatschappelijke opgaven en niet tot bestuurlijke en ambtelijke drukte. We hebben daar met het kabinet goede spelregels over afgesproken in het kader van het Interbestuurlijk Programma. Die afspraken gaan onder meer over gelijkwaardig partnerschap van de overheden, borgen van dwarsverbanden, aansluiten bij bestaande structuren en betrekken van andere maatschappelijke partners. We hebben er vertrouwen in dat de ambities op deze wijze leiden tot een daadkrachtige en robuuste aanpak.

Een grote omissie bij het gecreëerde wettelijke kader voor de decentralisaties van 2015, waar wij al in 2014 voor hebben gewaarschuwd, doet zich steeds duidelijker voelen. We missen een heldere wettelijke grondslag voor gegevensuitwisseling tussen de verschillende domeinen en wettelijke kaders in de zorg. Ook de Autoriteit persoonsgegevens heeft hier onlangs op aangedrongen. Door het ontbreken van een helder wettelijk kader zijn het maken van integraal beleid en een goede ketenbenadering moeilijk, is het voor burgers onhelder hoe er met hun gegevens wordt omgegaan,

en gaat veel energie zitten in privacydiscussies en ad-hoc oplossingen. We roepen kabinet en Kamer op om er voor te zorgen dat deze wettelijke grondslag voor gegevensuitwisseling er nu snel komt.

Gemeenten maken zich zorgen over hoe het aangekondigde abonnementstarief zal uitpakken. Over de financiële randvoorwaarden zijn met het kabinet onlangs afspraken gemaakt, onder meer dat gezamenlijk zal worden gekeken hoe volume-effecten van de maatregel beheersbaar kunnen worden gemaakt. Gemeenten vinden het winst als het nieuwe systeem bijdraagt aan meer transparantie voor de burger en minder ongewenste cumulatie van eigen bijdragen. Maar veel wethouders blijven wel het gevoel houden dat van deze inkomensonafhankelijke "flat-rate" een verkeerd signaal naar de burger uitgaat. En dat de (door Rijk en gemeenten beoogde) omslag van verzekeringsdenken naar denken in termen van eigen kracht en burgerinitiatief hiermee onder druk komt te staan. Wethouders hopen op blijvende steun van Kamer en kabinet bij de verdere realisatie van deze ingrijpende cultuuromslag, waar gemeenten de afgelopen jaren fors in hebben geïnvesteerd.

Om het stelsel van zorg en ondersteuning goed te laten functioneren, en om burgers zo min mogelijk last te laten hebben van systeemgrenzen, is samenwerking nodig. Er wordt zeker vooruitgang geboekt in de samenwerking van gemeenten met verzekeraars, zorgkantoren en de eerste lijn. Maar gemeenten lopen ook tegen grenzen aan. Samenwerking die te zeer afhankelijk blijft van vrijwilligheid kan stranden in vrijblijvendheid. Gemeenten worden soms hardhandig geconfronteerd met beslissingen in de zorgsector op hun grondgebied waarop zij als puntje bij paaltje komt nul zeggenschap hebben, zoals vorig jaar in Woerden pijnlijk duidelijk werd, toen de huisartsenpost en de spoedeisende hulp gesloten werden. En ook de zeer verschillende financiële grondslagen van Zvw, Wlz en Wmo spelen de samenwerking parten, met name de geringe ruimte voor beschikbaarheidsfinanciering aan de kant van zorgpartijen.

Gemeenten rekenen er op dat op bovenstaande punten in de komende regeerperiode significante vooruitgang zal worden geboekt, en beschouwen Kamer en kabinet daarin nadrukkelijk als partners.

Graag informeren we u hieronder over een aantal specifieke thema's die op de agenda voor uw overleg van 15 maart (3e herziene convocatie) staan.

Toegang tot de Wlz

Voor de beweging die de gemeenten maken om de visie van de Commissie Dannenberg te realiseren kan duidelijkheid over de Wlz niet snel genoeg komen. De VNG stelt daarom tevreden vast dat de staatssecretaris de aanpassing van de Wlz nu voortvarend oppakt. Tegelijk vragen wij wel aandacht voor een zorgvuldig proces met voldoende tijd en ruimte voor de implementatie van de Wlz en het op korte termijn uitlijnen van het tijdpad. Voor een zorgvuldige invoering van het nieuwe objectieve verdeelmodel voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang is deze duidelijkheid essentieel en bepalend voor de planning. De decentralisatie van de taken van ruim 40 centrumgemeenten naar alle gemeenten is in onze ogen pas verantwoord als duidelijk is hoeveel en welke cliënten door zullen stromen naar de Wlz.

Vrouwenopvang

De Nationale Ombudsman bracht in 2017 een rapport uit over problemen die vrouwen ondervinden bij het verlaten van de opvang. In een werkgroep van verschillende betrokken partijen hebben wij

vorig najaar met VWS om tafel gezeten om te kijken hoe we deze knelpunten kunnen oplossen. In dat kader zijn wij ook blij dat het Rijk met een breed plan inzet op de verbetering van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarbij is het wel van belang dat centrumgemeenten in staat worden gesteld om met voldoende menskracht en middelen hun taken uit te voeren. Een aantal gemeenten schreven hierover een brief aan de minister, waarin zij er op wijzen dat er de afgelopen jaren op dit vlak steeds meer van gemeenten wordt gevraagd, maar dat de decentralisatieuitkering vrouwenopvang niet is verhoogd. Een vergelijkbaar signaal is door Jan Laurier, voorzitter van de Federatie Opvang, afgegeven.

Landelijke toegankelijkheid maatschappelijke opvang

Uit het onderzoek dat het Trimbos heeft gedaan naar de landelijke toegankelijkheid van de maatschappelijke opvang, komt voor gemeenten geen positief beeld naar voren. Veel 'mystery guests' werden niet toegelaten, terwijl er wel aanleiding was voor een vorm van opvang. In bestuurlijk overleg tussen VNG en Rijk zijn er begin december afspraken gemaakt om de praktijk op dit punt te verbeteren. Er is een commissie ingesteld, die gemeenten adviseert als er verschil van mening is over de plek waar iemand het beste kan worden opgevangen. Verder hebben inmiddels alle gemeenten het convenant met een handelwijze op dit vlak getekend. Ook organiseert de VNG een aantal regionale bijeenkomsten gericht op de uitvoeringspraktijk.

AMvB reële kostprijzen Wmo ondersteuning

Per 1 juni 2017 is de AMvB Reële prijs in werking getreden. Deze AMvB stelt eisen aan gemeenten en aanbieders bij lokale contractering van Wmo-dienstverlening. Het gaat hierbij om de tariefstelling, het juist en onderbouwd toepassen van de verschillende kostprijselementen, en om transparantie aan de zijde van zowel gemeenten als aanbieders. De VNG heeft gedurende het jaar 2017 gemeenten op allerlei wijze ondersteund bij de implementatie van deze AMvB in de lokale inkooppraktijk. Er zijn regionale voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd waar gemeenten hun goede inkoopvoorbeelden hebben gepresenteerd. Er is een digitale handreiking naar alle gemeenten gestuurd. In het najaar van 2017 zijn een rekentool voor de reële kosten voor huishoudelijke hulp en modelbepalingen voor contracten gepubliceerd op onze website. Tevens participeert de VNG actief in de sinds oktober 2017 bestaande (landelijke) Regiegroep 'Monitoring AMvB reële prijs'. Deelnemers zijn naast de VNG het Netwerk Directeuren Sociaal Domein, BTN, Actiz, FNV, CNV en het ministerie van VWS. Deze Regiegroep volgt de implementatie in het veld en vormt zich in het bijzonder ook een oordeel over de door partijen ingebrachte signalen over mogelijk onjuiste toepassing van de AMvB in lokale contractering. Indien uit het onderzoek wordt geconcludeerd dat een gesignaleerde gemeente de AMvB niet correct heeft toegepast ontvangt de betreffende gemeente een advies op welke manier alsnog aan de eisen van de AMvB kan worden voldaan.

Cliëntondersteuning

Onafhankelijke cliëntondersteuning kan een belangrijke bijdrage leveren aan een goede en toegankelijke maatschappelijke ondersteuning. Uit onderzoek blijkt dat burgers onvoldoende de weg vinden naar cliëntondersteuning. De VNG heeft daarom in 2017 het traject 'Koplopers Cliëntondersteuning' gestart, om zowel het gebruik als de vernieuwing van cliëntondersteuning een impuls te geven. In 14 regio's zijn koplopergemeenten aan de slag om de verbetering en vernieuwing in hun regio uit te dragen. Er wordt ingezet op diverse thema's, waaronder het effectief combineren van professionele en vrijwillige cliëntondersteuning, het verder invullen van het begrip "levensbreed", de bekendheid en zichtbaarheid van cliëntondersteuning, en het bereik onder specifieke doelgroepen. De wethouders van de 14 koplopergemeenten zullen op een landelijke

slotmanifestatie in juni het estafettestokje overdragen aan een nieuwe generatie bestuurders. De VNG voert het Koploperproject uit samen met Ieder(in) en de Koepel Adviesraden Sociaal Domein.

Landelijke evaluatie Hervorming Landelijke Zorg

Er zijn in de afgelopen anderhalf jaar veel onderzoeken verschenen over onderdelen van de Wmo 2015. In kort bestek heeft de VNG op veel van deze onderzoeken gereageerd. Wij zijn van mening dat een samenhangend oordeel over het functioneren van de Wmo 2015 pas goed mogelijk is als al deze deelonderzoeken en -studies met elkaar in samenhang worden gebracht. Dat gebeurt zoals het er nu naar uitziet in de zomer of het najaar, met het verschijnen van de landelijke evaluatie door het SCP van de Hervorming Landelijke Zorg. Wij kijken uit naar deze grondige studie, en zullen dan ook met een uitgebreide bestuurlijke reactie komen.

Afsluitend spreken wij de hoop uit dat lokale en landelijke volksvertegenwoordigers meer in elkaars keuken zullen kijken en op de hoogte zijn van elkaars percepties en ambities. Wij willen dat graag ondersteunen en bieden u aan deze contacten met wethouders en raadsleden voor u te organiseren, in de vorm van werkbezoeken, ronde tafels of diner pensants . Ook voor andere vragen over de lokale praktijk van het sociale domein, de Wmo of specifieke thema's kunt u bij ons terecht. U kunt daartoe contact opnemen met onze vaste vertegenwoordiger in de Kamer, de heer Eric de Rijk.

Met vriendelijke groet,

Jantine Kriens
Algemeen Directeur
Vereniging van Nederlandse Gemeenten